

ТЕМА 4: Регионални конфликти

Материали

Мюсюлманите в Тракия

I. Политическият контрол на малцинствата – трайна цел на Анкара

След подписването на Лозанския договор и особено през последните три десетилетия неотложна цел на Анкара в региона Тракия е да се постигне изключителен и неоспорим политически контрол над тамошните малцинства. Осъществяването на това е същностна задача на турското консулство в Комотини. Онези поданици от малцинството, които не са съгласни с този курс, са подложени на заплахи и репресии от страна на консулството.

Турската страна се възползва от факта, че повечето мюсюлмани имат имот в Турция и искат да изпратят децата си да следват там, за да упражняват натиск върху отстъпниците. От началото на 1988 г. турската политика спрямо малцинствата взема все по-агресивен размах. От друга страна, до 1991 г. гръцките власти налагат известни ограничения и негласна дискриминация спрямо мюсюлманите. Единственият резултат от тази политика бе, че някои служители станаха по-богати, тъй като те приемаха от представителите на малцинствата подкупи за религиозното развитие на тяхното дело. На 14.05.1991 г. правителството на Мицотакис премахва съществуващите ограничения. Турската пропаганда се опита да представи това като успех на нейната твърда линия спрямо Атина..... и това за дълго време оказва успокояващо влияние върху съвместния живот на двата етноса в Тракия. Въвеждането на 3% бариера при парламентарните избори сложи край на експеримента с независимите мюсюлмански изборни листи. От парламентарните избори през 1993 г. мюсюлманското малцинство е представено с кандидати, които са в изборните листи на партиите.

Катимерини, 16/05/2004

Ia. Събитията от 1990 г.

На 20.01.1990 г. от Координационния комитет на малцинствата е предизвикан училищен бойкот и е поискано въвеждането на турски учебници. В действителност става дума за това да се упражни политически натиск в полза на Ахмед Садик и Ибрахим Шериф, избран за мюфтия на Комотини, и двамата изправени пред съда за политически престъпления. На 26.01.1990 г. те са осъдени на първа инстанция на 18 месеца затвор. (На 30.02.1990 г. те са освободени срещу гаранция). В същото време в болницата на Комотини гръкът Ангелос Солакидис е нападен и убит от мюсюлманина Хасан Сали.

Това убийство и всички събития до тогава влошават атмосферата. Въпреки полицейската забрана се стига до различни инциденти. Демонстрация на мюсюлмани провокира контрадемонстрация на християни, при която са разбити витрини на мюсюлмански магазини, без обаче да се стига до по-нататъшни насилствени посегателства срещу малцинството. От гръцка страна има по-голям израз на сляпо насилие. Турция се опитва да натрупа политически капитал от тези тъжни събития, за да обвини гръцката държава на международна сцена чрез писмо на Йилмаз до всички правителства. Във връзка с това гръцкото правителство интернира турския консул, а като насрещен ход Анкара интернира гръцкия консул в Истанбул. При изборите през април 1990 г. с 35,28 % в Родопи е избран Ахмед Садик, а в Ксанти Фаик Файкоглу получава 25,61 % от гласовете.

II. Серия от произшествия в джамия в Тракия

До късно през нощта атмосферата в планинското селище Ехинос в Ксанти остава напрегната след инцидентите, случили се при опита за заснемане на телевизионния сериал „Архипелагът“ от членове на телевизионния екип на телевизия Алфа. Местните жители мюсюлмани твърдят, че изпълнителите въпреки забраната проникнали в една джамия в околността и там снимали неприлични сцени, с което предизвикали бруталните посегателства над телевизионния екип, който трябвало да намери закрила в местния полицейски участък и да моли за полицейска защита. Главните изпълнители в сериата, които твърдят, че само са се доближили до еркер на сграда извън джамията, за да се подслонят по време на силния дъжд, противоречат на горната версия...

Инцидентът се разраства, след като на мястото се насъбира тълпа от около 500 мюсюлмани, които искат да им бъде връчен филмовия материал. Духовете не се успокояват дори тогава, когато филмите са предоставени на имама на селото. Вместо това мнозинството става агресивно и преследва изпълнители и техници до полицейския участък. Според единодушните твърдения на мюсюлманите, повод за тяхната ярост става обстоятелството, че снимките за сериата са направени в джамията, при което една от главните изпълнителки се показвала полугола в сцена, в която танцувала кючек. Това твърдение било подкрепено и от заместник-кмета на Ехинос, господин Хюсеин Йазутци, който в интервю за вестник „Катимерини“ твърди, че „поне десет души видели как камерите заснемат танца на една полугола жена и засвидетелствали това и пред полицията.“

Трябва да се спомене, че докато всичко това се случва, повечето мюсюлмани от Ехинос се били събрали за молитва в съседна джамия, за да празнуват Шекер Байрям (който по значението си съответства на Коледа за християните). Когато чули за случката, това явно предизвикало техния гняв. В информационно предаване на телевизия Алфа от предишния ден всички упреци естествено били отречени и отговорните за сериата уверили, че нито един артист не е влизал в джамията и че поради обилните дъждове всички външни снимки били отменени. Във всеки случай сега историята стигнала до съд, тъй като кметът на Ехинос и имаът на джамията са докладвали за обида на техните религиозни символи. Накрая било публикувано и правителствено комюнике. Както господин Антонaros обяснява, официалната позиция на гръцката държава е повлияна от неограничения респект пред особения характер на сакралните места за всички вероизповедания.

Катимерини, 17.11.2004

III. Бариери и табута

Вероятно името „Ехинос“ до вчера не означаваше нищо за повечето хора (вероятно затова то се изговаряше и изписваше грешно в медиите), особено за всички онези, които са се родили и са живяли в пределите на долината Темпе и не случайно са отбивали военната си служба в северната част на страната. Когато като туристи посещават места като Тасос или Самотраке, те вероятно пътуват бързо през страната без наистина да видят и да почувстват това място. Думата „помаци“ вероятно също няма голямо значение и поради това е възможно дори по новините хората да не са чули нищо за нея. Също така и думата „бариера“ не означава нищо и то не само за по-младите. По-старите знаят малко за тази табу-тема на национален позор. До встъпването на Гърция в ЕС през 1996 г. бариерата все още присъстваше осезаемо и изпълняваше своята разделяща функция (и то посред бял ден), местните също като туристите трябваше да искат позволение от армията или полицията. И всичко това, защото в действителност някои граждани на Гърция не са били признати за равноправни граждани на Гърция.

Какво се свързва днес с името „Ехинос“, след като медиите кратко и повърхностно осведомиха за това? Може би то се съхрани като едно име за фанатици, за хора с религиозна мания, които в миналото са изостанали и са били изключени от нашите удивителни европейски постижения.

Вероятно се е случило тъкмо това, тъй като това, което се е загатнало от телевизията, е било повторено по същия начин от някои така наречени експерти в тематични телевизионни предавания в Атина. Оказва се, че способността на паметта на тези експерти не се разпростира много далеч назад и не включва нападенията на християни по кината, изгарянето на книги с „обидно съдържание“, историята с ротондата в Солун и т.н.

Барьерата по върховете на Ксанти вече я няма. Но още не е сигурно, че тя е изчезнала и от главите ни, по-специално от онези, които отъждествяват Гърция с блясъка и удобството на Атина. Който с цивилизационната надменност на столичанин посети едно село и вярва, че с монета от десет евро като бакшиш за местните ще уреди всеки проблем, за него е сигурно едно: той ще бъде препънат от барьерата, която носи в себе си.

От ПАНТЕЛИС БУКАЛАС
Катимерини, 20.11.2004

IV. Страховият синдром на Атина

Самата случка едва ли би имала по-нататъшно значение, ако не беше начинът, по който бе подходено към нея, да ни напомня винаги за това, че елитът на Атина все още е под влиянието на „финландския синдром“ (т.е. както по времето на така нареченото „финландизиране“, когато финландската политика се съобразяваше винаги с интересите на нягогашния Съветски съюз).

Ние не познаваме непосредствено фактите, но нямаме основание да се съмняваме в представянето им от актьорите, които са били изложени на опасност и застрашени от тълпа мюсюлмани в Ехинос (Ксанти). Филмът не засяга джамията. Но дори ако се допусне, че някой ще действа без подобаващия респект, реакцията на мюсюлманите надхвърля всякаква мярка. Някои хора се чудят как е възможно чужденците най-напред да са посрещнати като добре дошли в Ехинос, а ден след това да бъдат нападнати. Отговорът се крие в историята. Дори онези османци, които в личното общуване са с добри намерения, в тълпата радикално се променят. Това се случва във всички нации, при това става толкова по-лесно, колкото по-малко е развита индивидуалността на отделния човек. Освен това е ясно, че тилът на Западна Тракия е експлозивен.

Изглежда така, като че ли там е съществувало агресивно настроение, което се е изразило при първа възможност, без актьорите да могат да разчитат на наказание за това. Гръцкото малцинство, в Имврос например, не би и помислило да направи нещо от такъв род, дори ако бе претърпяло нещо много по-лошо, защото знае много добре какво означават потисничество и страх.

Най-важното в това дело всъщност е начинът, по който реагира правителството в Атина. То направи всичко, което беше във властта му, за да приключи случая колкото се може по-бързо. Когато това стана ясно на компетентните власти, те не само престанаха да преследват отговорните за тези изблици на насилие, но и се постараха да се отнесат меко с тях, при което принудиха жертвите да се оправдават. Същата атмосфера бе създадена и по телевизионните канали. Страховият синдром, добре скрит зад идеологическата опаковка, обхвана правителството, а с него и всички политически партии, в степен, която повлия дори на гръцката външна политика. Да преценим резултата въз основа на състоянието на нещата: във време, в което Анкара се нуждае изключително много от „Да“ от страна на Атина и Никозия, Турция не се уплашва да провокира Егеите и да откаже политическо признание на Република Кипър. Гърция, напротив, дори няма смелостта да представи своите позиции, въпреки че те са в съзвучие с международното право и с подписаните договори.